

مقایسه رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان در تدوین پایان‌نامه*

مهناز عابدی^۱، حسن اشرفی‌ریزی^۲، فیروزه زارع فراشبندی^۳، رسول نوری^۴، اکبر حسن‌زاده^۵

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: رفتار اطلاع‌یابی از مهمترین موضوع‌های مورد توجه پژوهشگران، برای شناسایی نیازهای واقعی و مشکلات استفاده‌کنندگان در بازیابی و استفاده از اطلاعات است و در این میان پیامد نگاه فرایندی به جست‌وجوی اطلاعات، بازنگری در نحوه و نوع خدمات اطلاعاتی است که می‌توان به مراجعه‌کنندگان ارائه کرد. هدف این پژوهش مقایسه رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان در تدوین پایان‌نامه بر اساس الگوی فرایند جست‌وجوی اطلاعات Kuhlthau بوده است.

روش بررسی: روش پژوهش، پیمایشی و ابزار گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامه نارمنجی است که بر اساس پرسش‌نامه «کراکر» با عنوان «پرسش‌نامه فرایند پژوهش» بومی‌سازی شده است. روایی ابزار توسط متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی مورد تایید قرار گرفت. جامعه آماری پژوهش، کلیه دانشجویان کارشناسی ارشد در حال تحصیل ورودی سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۸۸ خورشیدی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان بودند. نمونه‌گیری به صورت تصادفی طبقه‌ای انجام گرفت. نوع آمار، توصیفی (میانگین و توزیع فراوانی) و استنباطی (آزمون تی مستقل و همبستگی پیرسون) و نرم‌افزار مورد استفاده SPSS نسخه ۲۰ بوده است.

یافته‌ها: دانشجویان دو دانشگاه مورد بررسی، مراحل الگوی Kuhlthau را با تفاوت‌های عمده‌ای طی کرده‌اند؛ به‌طوری‌که فقط دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در یک یا چند مرحله از ترتیب مراحل این الگو تبعیت کرده است. در حیطه احساسات، در مراحل اول (شروع) و ششم (ارایه) تفاوت معناداری بین دانشجویان دو دانشگاه مشاهده شد. تفاوت در حیطه کنش‌ها (مجموع مراحل) بین دو دانشگاه معنادار بود. همچنین بین مرحله سوم (بررسی اطلاعات) حیطه احساسات با سن دانشجویان رابطه معکوس و معناداری مشاهده شد.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که دانشجویان دانشگاه اصفهان در تدوین پایان‌نامه مطابق با مراحل الگوی Kuhlthau عمل نکرده‌اند و دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نیز تنها از یک پنجم ترتیب آن پیروی کرده‌اند. در برخی مراحل حیطه احساسات و حیطه کنش‌ها بین رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان دو دانشگاه تفاوت معناداری وجود دارد. بین مرحله چهارم (خاص کردن موضوع) حیطه احساسات الگوی Kuhlthau با جنسیت رابطه معناداری وجود دارد به نحوی که مردان اطمینان بیشتری در فرایند جست‌وجوی اطلاعات از خود نشان می‌دهند.

واژه‌های کلیدی: رفتار اطلاع‌یابی؛ دانشجویان؛ پایان‌نامه‌های دانشگاهی؛ دانشگاه‌ها.

پذیرش مقاله: ۹۲/۱۲/۵

اصلاح نهایی: ۹۲/۱۱/۲۹

دریافت مقاله: ۹۲/۷/۷

ارجاع: عابدی، مهناز، اشرفی‌ریزی، حسن، زارع فراشبندی، فیروزه، نوری، رسول، حسن‌زاده اکبر. **مقایسه رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان در تدوین پایان‌نامه.** مدیریت اطلاعات سلامت ۱۳۹۳؛ ۱۱(۵): ۵۹۳-۶۰۶

* مقاله حاضر مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی و طرح تحقیقاتی مصوب به شماره ۳۹۱۴۷۶، مرکز تحقیقات فناوری اطلاعات در امور سلامت می‌باشد.

۱- کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۲- دانشیار، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، مرکز تحقیقات فناوری اطلاعات در امور سلامت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران (نویسنده مسؤول)

Email: hassanashrafi@mng.mui.ac.ir

۳- استادیار، کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۴- مربی، کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۵- مربی، آمار حیاتی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

مقدمه

اگر ما فرایند را دورنمای کلی فعالیت‌ها و وضعیت‌هایی تلقی و تعریف کنیم که برای انجام رفتار یا برنامه‌ای خاص و معمولاً گام به گام صورت می‌گیرد، آن هنگام در مطالعه جست‌وجوی اطلاعات نیز در می‌یابیم جست‌وجوگر به صورت گام به گام فعالیت‌های ذهنی، جسمی و روانی ویژه‌ای را انجام می‌دهد که می‌توان با بررسی همه‌جانبه و فراگیر آن توالی و تناوب این گام‌ها را ترسیم کرد و در پوشش یک کلیت جای داد (۱). فرایند جست‌وجو از نظر Kuhlthau عبارت است از: «فعالیت ساختاری کاربر برای یافتن معنی از اطلاعات به منظور گسترش وضعیت دانش خویش در یک مسأله یا موضوع خاص». او همچنین استفاده از اطلاعات را شامل «کنش‌هایی پی درپی درباره‌ی دریافت اطلاعات و چگونگی درک کاربران از کمکی که اطلاعات در ارتباط با یک موقعیت کرده (یا نکرده) است»، می‌داند. در نظریه Kuhlthau «اصل عدم اطمینان» جایگاهی ویژه دارد. این اصل که مبین نوعی وضعیت شناختی و عاطفی است همراه با اولین مراحل فرایند تحقیق و هنگامی مطرح می‌شود که دانشجویان در مورد موضوع تحقیق خود مطمئن نیستند و یا در فهم‌شان از موضوع، نقص یا کاستی وجود دارد. Kuhlthau عقیده دارد که افراد در جریان کسب اطلاعات بیشتر به دنبال معنا هستند تا یافتن پاسخ. تدوین فرضیه، اساسی‌ترین نقطه در فرایند تحقیق است. شرایط عاطفی، تحت نفوذ وحدت و تکرار اطلاعاتی که در جریان تحقیق با آن مواجه می‌شویم، قرار دارد. شرایط عاطفی می‌توانند با مراحل خاصی از تحقیق پیوند داشته باشند و سرانجام درگیری شخصی با فرایند تحقیق موجب افزایش احساسات مثبت می‌شود. برای Kuhlthau، وضعیت انفعالی کاربر در طول تحقیق نکته‌ی اصلی است. وی توانست طی چند تحقیق که سال‌ها به طول انجامید، از مشاهده و بررسی دانشجویان، مراحل را تعریف کند که روی هم رفته بیانگر تحقیق است. وی این مراحل را با وضعیت عاطفی و رفتاری هر یک مرتبط می‌سازد (۲).

الگوی Kuhlthau در کنار الگوهای دیگری که از فرایند جست‌جوی اطلاعات ارایه شده است، بر رویکرد فرایندی نسبت به مهارت‌های کتابخانه‌ای و اطلاع‌یابی و بر توسعه مهارت‌های شناختی قابل انتقال تأکید کرده و از کارایی کاربران در هنگام جست‌وجو و استفاده از اطلاعات در کتابخانه و اینترنت بهره گرفته است. Kuhlthau شناخته شده‌ترین فرد در بحث فرایند جست‌وجوی اطلاعات است و مطالعات متعددی در طول دو دهه در این حوزه انجام داده است (۳).

الگوی Kuhlthau که یکی از مهم‌ترین الگوهای رفتار اطلاع‌یابی است اساساً برای کاربران کتابخانه سنتی در محیطی آموزشی طراحی شده است. با این وجود پژوهشگرانی مانند «Shamo» و «Holliday» و «Li» به بررسی این الگو در میان کاربران اینترنت پرداختند و به این نتیجه رسیدند که الگوی Kuhlthau را می‌توان برای کاربرانی به کار برد که به جست‌وجوی اطلاعات در اینترنت نیز می‌پردازند (۴). بنابراین این الگو را برای جوامع دانشگاهی که در آن از منابع اینترنتی و کتابخانه‌ای استفاده می‌شود می‌توان به کار برد. Kuhlthau فرایند اطلاع‌یابی را متشکل از سه حیطه عاطفی - احساسات؛ شناختی - افکار و فیزیکی - کنش‌ها می‌داند (۵) که در شش مرحله: درگیر شدن (شروع)، گزینش، کشف، فرمول‌بندی، گردآوری و ارایه، توصیف می‌شود. الگوی Kuhlthau برای متخصصان رسانه‌ای و کتابداران مراکز آموزشی، چارچوب مناسبی را جهت برنامه‌ریزی آموزشی و خدمات اطلاعاتی آن‌ها فراهم می‌سازد. Kuhlthau طی مطالعه‌ای با موضوع نقش متخصصان رسانه‌ای کتابخانه‌های دبیرستانی متوجه شد دانش‌آموزانی که در جریان کار بوده و درگیر تهیه مقاله‌های تحقیقاتی هستند، صرف نظر از این که تا چه حد با منابع و کتابخانه آشنایی داشته باشند، الگویی رفتاری از خود نشان می‌دهند که باعث نوعی سردرگمی و دل‌سردی در آنان می‌گردد. به نظر می‌رسد این دانش‌آموزان اعتماد و انگیزه لازم را در کار تحقیقی خود ندارند.

قاضی دزفولی پژوهشی با عنوان «جست‌وجوی اطلاعات در اینترنت توسط دانشجویان رشته کامپیوتر و مقایسه آن با الگوی Kuhlthau» انجام داد. روش پژوهش پیمایشی تحلیلی و ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه محقق ساخته بود. یافته‌ها نشان داد که اکثر دانشجویان، اغلب مراحل الگوی جست‌وجوی اطلاعات Kuhlthau را تجربه کرده و میان جنسیت و انجام مراحل شش‌گانه الگوی Kuhlthau در دانشجویان رابطه معناداری وجود ندارد. همچنین دانشجویان هنگام جست‌وجوی اطلاعات از اینترنت به ترتیب الویت نیاز، در مراحل پنجم (جمع‌آوری اطلاعات)، سوم (بررسی اطلاعات در مورد موضوع) و اول (شروع) الگوی Kuhlthau به همکاری و مداخله کتابداران برای انجام این مراحل نیازمندند (۸).

بیگدلی و همکاران پژوهشی با عنوان «مقایسه فرایند جست‌وجوی اینترنتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران با الگوی فرایند جست‌وجوی اطلاعات کوهلثا» انجام دادند. روش پژوهش پیمایشی تحلیلی و ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه و پرسش‌نامه بود. یافته‌ها تفاوت‌هایی را در ترتیب مراحل جست‌وجوی اطلاعات نشان داد که می‌تواند برای ترسیم الگوی جدید فرایند جست‌وجوی اطلاعات دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران پیشنهاد شود. به نحوی که مراحل این فرایند برای دانشجویان مذکور به ترتیب زیر است: (۱) تمرکز؛ (۲) کاوش؛ (۳) گردآوری؛ (۴) انتخاب؛ (۵) ارایه یا به‌کارگیری (۲).

Burdick پژوهشی با عنوان «جنسیت در فرایند جست‌وجوی اطلاعات دانشجویان در طرح‌های تحقیقاتی و کتابخانه‌ای» انجام داد. روش پژوهش پیمایشی تحلیلی و ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه محقق ساخته بود. نتایج اختلاف روشنی بین جنسیت و مراحل الگوی Kuhlthau نشان داد به طوری که جنسیت بر مراحل گزینش، فرمول‌بندی و گردآوری تأثیر دارد. همچنین نشان داد که اکثر دانشجویان اضطراب و سردرگمی را بیشتر تجربه کرده‌اند (۹).

Kuhlthau در تحقیق خود برای متخصصان رسانه‌ای کتابخانه‌ها و کتابداران نکته‌ای را مطرح کرد؛ اینکه این الگو شامل شش مرحله است و هر مرحله تأکیدی بر عناصر شناخت، احساس و رفتار داشته و هر کدام از این عناصر، فعالیت‌های افکار، شناخت و اعمال دانشجویان را در هنگام جست‌وجو آشکار می‌سازد (۲).

از پژوهش‌های انجام شده در خصوص این الگو می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

نارمنجی و نوک‌اریزی پژوهشی با عنوان «بررسی رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های بیرجند و فردوسی بر اساس الگوی Kuhlthau» انجام دادند. روش پژوهش پیمایشی تحلیلی و ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه و مصاحبه بود. یافته‌ها نشان داد دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های بیرجند و فردوسی در فرایند تهیه طرح پژوهش پایان‌نامه خود همان مراحل ذکر شده در الگوی فرایند جست‌وجوی اطلاعات Kuhlthau را با تفاوت‌های جزئی طی کرده‌اند. همچنین بین دانشجویان مرد و زن و همچنین بین دانشجویان حوزه‌های مختلف تحصیلی از نظر احساسات و اندیشه‌های حاکم بر مراحل مختلف الگوی فرایند جست‌وجوی اطلاعات Kuhlthau تفاوت معناداری وجود ندارد (۶).

قاضی دزفولی پژوهشی با عنوان «مقایسه فرایند جست‌وجوی اطلاعات از اینترنت توسط دانشجویان فنی مهندسی دانشگاه آزاد اسلامی دزفول با فرایند جست‌وجوی اطلاعات کارول Kuhlthau» انجام داد. روش پژوهش پیمایشی تحلیلی و ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه محقق ساخته بود. نتایج نشان داد که اکثر دانشجویان، مراحل الگوی Kuhlthau را تجربه می‌کنند. همچنین مشخص شد که بین جنسیت و رشته تحصیلی دانشجویان در طی کردن مراحل دوم (انتخاب موضوع)، چهارم (خاص کردن موضوع)، پنجم (جمع‌آوری اطلاعات در مورد موضوع) و ششم (نگارش پایان‌نامه) الگوی Kuhlthau تفاوت معناداری وجود دارد (۷).

فرایند پژوهش دانشجویان را تحت تأثیر قرار می‌دهد و سطح رضایت دانشجویان در پژوهش‌های پیچیده کاهش می‌یابد (۱۳). Luo و همکاران پژوهشی با عنوان «عدم قطعیت، تأثیرگذاری و جستجوی اطلاعات» با هدف بررسی کارایی الگوی Kuhlthau در جستجوی اطلاعات اینترنتی انجام دادند. روش پژوهش نیمه تجربی بود. نمونه آماری پژوهش ۳۰ نفر از جستجوگران اینترنتی بودند که به آنها پیشنهاد گردید در یک بازیابی ساده اطلاعات الگوی Kuhlthau را به کار گیرند. نتایج نشان داد پاسخ احساسی جستجوگران نسبت به افرادی که برای یک کار پیچیده الگوی Kuhlthau را به کار برده‌اند متفاوت است (۱۴).

Moskina پژوهشی با عنوان «رفتار اطلاع‌یابی دانش‌آموزان دبیرستانی اقلیت‌های ملی برای اهداف علمی پژوهشی» بر اساس الگوی Kuhlthau و با هدف درک چگونگی جستجوی اطلاعات دانش‌آموزان جهت مقاصد آموزشی انجام داد. روش پژوهش پیمایشی تحلیلی و ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه بود. یافته‌ها شباهت زیادی بین رفتار اطلاع‌یابی دانش‌آموزان و الگوی Kuhlthau نشان داد. پیدا کردن تمام اطلاعات لازم برای پژوهش موجب افزایش رضایت و علاقه دانش‌آموزان می‌شود که مطابق الگوی Kuhlthau است (۱۵).

مطالعات و پژوهش‌های صورت گرفته در حوزه رفتار اطلاع‌یابی در داخل کشور گسترده و سابقه‌ای نسبتاً طولانی دارد. به دلیل ماهیت جوامع علمی و دانشگاهی و ارتباط تنگاتنگ آن‌ها با اطلاعات، بیشتر پژوهش‌های اطلاع‌یابی در بین این گروه از جامعه و علی‌الخصوص دانشجویان تحصیلات تکمیلی صورت گرفته است. رویکرد این پژوهش‌ها در سال‌های اخیر به اطلاع‌یابی مبتنی بر وب بوده است و نکته قابل توجه در اکثر این پژوهش‌ها عدم ذکر الگویی از الگوهای این حوزه برای پژوهش است. نکته حایز اهمیت در اکثر این پژوهش‌ها، عدم آگاهی از مهارت‌های کتابداران و متخصصان اطلاع‌رسانی در بازیابی اطلاعات و استفاده از کمک آنان در فرایند اطلاع‌یابی است. پژوهش‌های صورت

Swain پژوهشی با عنوان «مدل فرایند جستجوی اطلاعات در دانشجویان سال اول» انجام داد. روش پژوهش پیمایشی تحلیلی و ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه بود. نتایج نشان داد بیشتر دانشجویان مورد مطالعه، تمایل داشتند تغییری در ترتیب فرایند شش‌گانه الگوی کوهلثاو به وجود آورند و به کارگیری ترکیبی از مراحل الگوی کوهلثاو حین جستجوی اطلاعات را پیشنهاد دادند (۱۰).

Shamo در سال ۲۰۰۱ میلادی پژوهشی با عنوان «نیازهای اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه و رفتار جستجو در اینترنت توسط آن‌ها با کمک الگوی Kuhlthau» انجام داد. روش پژوهش پیمایشی تحلیلی و ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه بود. نتایج نشان داد که اکثر پاسخ‌دهندگان مرحله پنجم الگوی (گردآوری اطلاعات) Kuhlthau را تجربه کرده‌اند. بین جنسیت و حیطه احساسات الگوی Kuhlthau تفاوت معنی‌داری مشاهده شد (۱۱).

Whitmire پژوهشی با عنوان «رابطه میان عقاید شناختی دانشجویان و رفتار اطلاع‌یابی آن‌ها را با بهره‌گیری از الگوی Kuhlthau و چهار الگوی شناختی گسترش یافته حوزه روان‌شناسی» انجام داد. روش پژوهش پیمایشی تحلیلی و ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه بود. نتایج پژوهش نشان داد که استفاده از رابط‌هایی مانند مداخله‌گرها، ابزارهای جستجو، ارزشیابی اطلاعات و توانایی درک اطلاعات از مهم‌ترین عواملی بودند که در عقاید شناختی دانشجویان تأثیر می‌گذارند. همچنین یافته‌ها نشان داد که از میان مراحل الگوی Kuhlthau، سه مرحله انتخاب، تدوین و گردآوری بر عقاید شناختی دانشجویان برای انجام جستجو مفید تأثیرگذار هستند (۱۲).

Maschi و همکاران پژوهشی با عنوان «نقشه‌برداری از فرایند پژوهش دانشجویان مددکاری اجتماعی: یک مطالعه کیفی» با هدف درک بهتر احساسات، اندیشه‌ها و کنش‌های دانشجویان در طول یک دوره پژوهشی انجام دادند. روش پژوهش نیمه تجربی و داده‌ها به صورت کیفی گردآوری گردید. یافته‌ها نشان داد پیش‌بینی و موانع داخلی و خارجی

alpha را جهت پایایی پرسش‌نامه، برای جنبه‌های شناختی (اندیشه‌ها) ۷۸ درصد و برای جنبه‌های عاطفی ۸۷ درصد ذکر نموده است (۶). الگوی فرایند جست‌وجوی اطلاعات Kuhlthau دارای ۶ مرحله است: در بخش اول برای مشخص نمودن نحوه طی این مراحل از سوی دانشجویان هفت عبارت (شروع، انتخاب موضوع، بررسی اطلاعات در مورد موضوع، خاص کردن موضوع، گردآوری اطلاعات و نگارش پایان‌نامه و سایر موارد) که به ترتیب نشان‌دهنده مراحل شش‌گانه الگوی Kuhlthau بود، در اختیار دانشجویان قرار گرفت. مرحله هفتم برای پیش‌بینی موارد احتمالی بود که به صورت در هم ریخته تنظیم شده بود. از دانشجویان خواسته شد که این عبارات را به‌گونه‌ای مرتب نمایند که نشان‌دهنده ترتیب مراحل باشد که در تدوین پایان‌نامه خود طی می‌کنند. با در نظر گرفتن بدیهی بودن مرحله شروع برای تمام پاسخگویان از ۶ مرحله الگوی Kuhlthau، میزان مطابقت با الگو در ۵ مرحله سنجیده می‌شود. سؤالات مطرح شده در بخش دوم (۶ سؤال) برای شناسایی مطابقت با کنش‌های الگوی Kuhlthau طراحی گردید (جمعاً ۶ نمره) (پیوست ۱).

بخش سوم پرسش‌نامه دارای ۲۴ سؤال است که برای بررسی احساس و اندیشه مراحل شش‌گانه الگوی Kuhlthau از ۱۲ عبارات مستقیم و ۱۲ عبارت غیر مستقیم استفاده شده است. عبارات‌های غیرمستقیم برای قابلیت اطمینان از پاسخ دانشجویان مورد استفاده قرار گرفت. پاسخگویان بر اساس طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت میزان موافقت و مخالفت خود را با این عبارت بیان می‌کردند. نحوه نمره‌گذاری از ۱ تا ۵ (برای کاملاً موافقم نمره ۵ و برای کاملاً مخالفم نمره ۱) بود (پیوست ۱).

جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان کارشناسی ارشد ناپیوسته ورودی سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۸۸ خورشیدی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان بوده است که پروپوزال آن‌ها تدوین گردیده است. بر اساس اطلاعات دریافتی از واحد تحصیلات تکمیلی این دو دانشگاه، تعداد دانشجویان دانشگاه

گرفته در خارج از کشور نیز بسیار گسترده است که نشان‌دهنده اهمیت و جایگاه این موضوع در جوامع علمی و ابعاد بسیار گسترده این حوزه اطلاعاتی است.

جست‌وجوی اطلاعات که یکی از فعالیت‌های اصلی بشر محسوب می‌شود، دارای مراحل و گام‌هایی است که می‌توان آن‌ها را در چارچوب فرایندی مورد بررسی قرار داد. از آنجا که جست‌وجوی اطلاعات را فراتر از یافتن منبع یا حتی پاسخ‌گویی به پرسش یا حل مسأله دانسته و آن را فرایند یادگیری از منابع مختلف و متفاوت قلمداد کرده‌اند، می‌توان به اهمیت آن در بهبود خدمات اطلاعاتی و نیز در طراحی بهینه نظام‌های اطلاعاتی مبتنی بر رفتار جست‌وجوگران پی برد (۴). آگاهی دانشجویان از الگوی فرایند جست‌وجوی اطلاعات Kuhlthau تا حدودی موجب بهبود جنبه‌های شناختی و عاطفی آن‌ها گردیده و اضطراب کارهای پژوهشی در آن‌ها کاهش پیدا می‌دهد و همچنین آگاهی از این فرایند برای بهبود پژوهش‌ها و مهارت‌های سواد اطلاعاتی ضروری می‌باشد (۱۶). با توجه به تفاوت‌های موجود در اهداف و ماهیت رشته‌های دانشگاه‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، پژوهش حاضر با هدف مقایسه رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان در تدوین پایان‌نامه براساس الگوی فرایند جست‌وجوی اطلاعات Carol Kuhlthau در سال ۱۳۹۱ خورشیدی انجام گرفت تا از این رهگذر بتواند با شناسایی الگوی رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان اقداماتی در جهت بهبود رفتار اطلاع‌یابی آن‌ها انجام دهد.

روش بررسی

روش پژوهش، پیمایشی و ابزار گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامه نارمنجی بوده که بر اساس پرسش‌نامه «kracker» با عنوان «Research Process Survey» بومی‌سازی شده است (۶). این پرسش‌نامه بر اساس الگوی Kuhlthau طراحی شده است. روایی ابزار توسط متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی تأیید و نارمنجی (۱۳۸۹) میزان Cronbach's

(۲۳/۵ درصد) و در دانشگاه اصفهان مربوط به دانشکده علوم تربیتی (۲۳ درصد) می‌باشد. میانگین سنی دو دانشگاه نزدیک به هم و رده سنی آن‌ها از ۲۲ تا ۳۴ سال بوده است (جدول ۱). دانشجویان کارشناسی ارشد هر دو دانشگاه مراحل الگوی Kuhlthau را با ترتیب نسبتاً مشابه ولی متفاوت از الگوی Kuhlthau طی کرده‌اند. بر اساس الگوی Kuhlthau دانشجویان باید مراحل ذکر شده را به این ترتیب طی نمایند (شروع، انتخاب موضوع، بررسی اطلاعات در مورد موضوع، خاص کردن موضوع، جمع‌آوری اطلاعات و نگارش پایان‌نامه) در حالی که درصد فراوانی پاسخ‌های دانشجویان نشان‌دهنده این مطلب است که این ترتیب در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان برحسب درصد به صورت: شروع (۵۳/۶)، انتخاب موضوع (۳۴/۷)، جمع‌آوری اطلاعات (۳۶/۷)، بررسی اطلاعات در مورد موضوع (۳۵/۱)، نگارش پایان‌نامه (۴۵/۹)، خاص کردن موضوع (۶۵/۶) و سایر موارد اطلاع‌یابی (۶۶) و در دانشگاه اصفهان به صورت: شروع (۴۳/۸)، جمع‌آوری اطلاعات (۴۰/۲)، انتخاب موضوع (۳۰/۶)، بررسی اطلاعات در مورد موضوع (۲۹/۵)، نگارش پایان‌نامه (۳۸/۹)، خاص کردن موضوع (۵۶/۷) و سایر موارد اطلاع‌یابی (۴۸/۱) است. به طور خلاصه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان از نظر ترتیب مراحل الگوی Kuhlthau، در یک مرحله و دانشجویان دانشگاه اصفهان هیچ‌گونه مطابقتی با آن نداشته‌اند.

علوم پزشکی اصفهان (۵۹۵ نفر) و دانشگاه اصفهان (۷۷۶ نفر) بوده است که تعداد آن‌ها در مجموع ۱۳۷۱ نفر بودند. به دلیل تحلیلی بودن مقایسه بی دو دانشگاه حجم نمونه به صورت مساوی در دو دانشگاه و با توجه به رابطه کوکران $n = (Z1+Z2)^2 (2S2) / d^2$ ، حداقل ۹۸ در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و ۹۸ نفر در دانشگاه اصفهان تعیین گردید. روش نمونه‌گیری در هر دو دانشگاه به شیوه نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای در ۸ دانشکده دانشگاه علوم پزشکی اصفهان (۹۸ نفر) و ۱۰ دانشکده دانشگاه اصفهان (۹۸ نفر) می‌باشد. برای گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامه در اسفند ماه ۱۳۹۱ خورشیدی به صورت حضوری در بین دانشجویان توزیع گردید. به دلیل نرمال بودن جامعه آماری و کمی بودن اکثر متغیرهای مورد بررسی، داده‌ها با آمار پارامتریک و در دو بخش آمار توصیفی (میانگین، توزیع فراوانی و درصد) و آمار استنباطی (آزمون تی مستقل و همبستگی پیرسون) با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۰ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

یافته‌ها نشان داد پاسخگویان زن در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ۶۴/۳ درصد و در دانشگاه اصفهان ۷۹ درصد بود که بیشتر از مردان است. بیشترین سهم شرکت‌کنندگان در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان مربوط به دانشکده پزشکی

جدول ۱: توزیع فراوانی دانشگاه محل تحصیل، جنسیت و میانگین سن دانشجویان

دانشگاه	میانگین سن	جنسیت							
		مرد		زن					
		فراوانی	درصد	فراوانی	درصد				
علوم پزشکی اصفهان									

ادامه جدول ۱: توزیع فراوانی دانشگاه محل تحصیل، جنسیت و میانگین سن دانشجویان

دانشگاه اصفهان	۲۵/۱۷	۲۰	۲۰/۴	۷۸	۷۹/۶	۰	۰
آموزش‌های مجازی						۰	۰
ادبیات و علوم انسانی						۴/۶	۹
تربیت بدنی و علوم ورزشی						۰/۵	۱
زبان‌های خارجی						۰/۵	۱
علوم						۲	۴
علوم اداری و اقتصاد	۲۵					۱۲/۸	۲۵
علوم تربیتی و روانشناسی	۴۵					۲۳	۴۵
علوم جغرافیایی و برنامه ریزی	۷					۳/۶	۷
علوم و فناوری های نوین	۱					۰/۵	۱
فنی و مهندسی	۵					۲/۶	۵
۱۸ دانشکده	۱۹۵					۹۹/۵	۱۹۵
جمع		۵۵		۱۴۱			

می‌باشد. آزمون تی مستقل نشان داد بین احساس مرحله سوم در دانشجویان دو دانشگاه تفاوت معناداری وجود ندارد ($p > 0.05$).

مرحله چهارم نقطه چرخش الگوی Kuhlthau است، بدین ترتیب در این مرحله احساس عدم قطعیت کاهش و احساس اطمینان افزایش می‌یابد. عبارت‌های مربوط به احساس این مرحله میزان اطمینان و توانایی فرد را پس از یافتن موضوعی خاص، مورد توجه قرار می‌دهد. مطابق جدول ۲ میانگین نمرات احساسات دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ۳/۴۴ و دانشگاه اصفهان ۳/۳۵ می‌باشد. آزمون تی مستقل نشان داد بین احساس مرحله چهارم در دانشجویان دو دانشگاه تفاوت معناداری وجود ندارد ($p > 0.05$).

در مرحله پنجم مطابق الگوی Kuhlthau باید میزان اطمینان افزایش یابد. مطابق جدول ۲ میانگین نمرات احساسات دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان به ۳/۶۴ و دانشگاه اصفهان ۳/۵۸ رسیده است. آزمون تی مستقل نشان داد بین احساس مرحله پنجم در دانشجویان دو دانشگاه تفاوت معناداری وجود ندارد ($p > 0.05$).

بر اساس الگوی Kuhlthau در آخرین مرحله باید در میان دانشجویان انتظار نوعی احساس آسودگی و آرامش داشت. مطابق جدول ۲ میانگین نمرات احساسات دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ۳/۴۱ و دانشگاه اصفهان ۳/۱۱ است.

جدول ۲ میانگین نمره حیطة احساسات دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان را نشان می‌دهد. همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود بین میانگین کل نمره حیطة احساسات دانشجویان دو دانشگاه رابطه معناداری وجود ندارد ($p > 0.05$). در مرحله اول احساس مورد انتظار عدم قطعیت است. دانشجویان هنگام پاسخگویی به عبارت‌های مربوط به این مرحله، باید میزان اطمینانی را که در آغاز کار داشتند، بیان می‌کردند. میانگین نمرات احساسات دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ۳/۲۲ (نمرات گزارش شده از ۵ می‌باشند) و دانشگاه اصفهان ۲/۹۱ است. آزمون تی مستقل (t-test) نشان داد بین احساس مرحله اول در دانشجویان دو دانشگاه تفاوت معناداری وجود دارد ($p < 0.05$).

خوش‌بینی احساس حاکم بر مرحله دوم الگوی Kuhlthau است. که میزان خوشبینی و راحتی فرد را مورد بررسی قرار می‌دهد. میانگین نمرات احساسات دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ۳/۳۱ و دانشگاه اصفهان ۳/۳۰ است. آزمون تی مستقل نشان داد بین احساس مرحله دوم در دانشجویان دو دانشگاه تفاوت معناداری وجود ندارد ($p > 0.05$).

سردرگمی و تردید احساس مورد انتظار در مرحله سوم الگوی Kuhlthau است. میانگین نمرات احساسات دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ۳/۲۳ و دانشگاه اصفهان ۳/۱۹

آزمون تی مستقل نشان داد بین احساس مرحله ششم در دانشجویان دو دانشگاه تفاوت معناداری وجود دارد ($p < 0.05$).

جدول ۲. آزمون معناداری تفاوت مربوط به حیطه احساسات مراحل الگوی Kuhlthau در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان

P-value	دانشگاه اصفهان		دانشگاه علوم پزشکی اصفهان		مراحل الگوی Kuhlthau
	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	
۰/۰۴	۱/۰۶	۲/۹۱	۱/۰۵	۳/۲۲	مرحله اول (شروع)
۰/۹۰	۰/۹۱	۳/۳۰	۰/۹۴	۳/۳۱	مرحله دوم (انتخاب موضوع)
۰/۷۸	۰/۹۰	۳/۱۹	۰/۹۵	۳/۲۳	مرحله سوم (بررسی اطلاعات)
۰/۴۴	۰/۷۷	۳/۳۵	۰/۸۱	۳/۴۴	مرحله چهارم (خاص کردن موضوع)
۰/۵۵	۰/۷۳	۳/۵۸	۰/۷۹	۳/۶۴	مرحله پنجم (جمع‌آوری اطلاعات)
۰/۰۱	۰/۸۶	۳/۱۱	۰/۸۲	۳/۴۱	مرحله ششم (نگارش پایان‌نامه)
۰/۱۵	۰/۰۶	۳/۲۴	۰/۰۶	۳/۸۳	کل

نمرات اندیشه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ۳/۰۴ و دانشگاه اصفهان ۲/۵۲ است. آزمون تی مستقل نشان داد بین اندیشه مرحله سوم در دانشجویان دو دانشگاه تفاوت معناداری وجود ندارد ($p > 0.05$).

اندیشه فرد در مرحله چهارم باید نسبت به مرحله سوم خاص‌تر شود. مطابق جدول ۳ میانگین نمرات اندیشه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ۳/۶۲ و دانشگاه اصفهان ۲/۹۲ است. آزمون تی مستقل نشان داد بین اندیشه مرحله چهارم در دانشجویان دو دانشگاه تفاوت معناداری وجود ندارد ($p > 0.05$).

مطابق الگوی Kuhlthau در مرحله پنجم اندیشه‌ها باید خاص‌تر شده، تقویت و توسعه یابند. میانگین نمرات اندیشه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ۳/۱۷ و دانشگاه اصفهان ۳/۳۰ است. آزمون تی مستقل نشان داد بین اندیشه مرحله پنجم در دانشجویان دو دانشگاه تفاوت معناداری وجود ندارد ($p > 0.05$).

اندیشه فرد در مرحله ششم باید نسبت به مراحل قبل دقیق‌تر و روشن‌تر شود. میانگین نمرات اندیشه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ۳/۱۸ و دانشگاه اصفهان ۳/۵۲ است. آزمون تی مستقل نشان داد بین اندیشه مرحله ششم در دانشجویان دو دانشگاه تفاوت معناداری وجود ندارد ($p > 0.05$).

جدول ۳ میانگین نمره حیطه اندیشه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان را نشان می‌دهد. مطابق جدول ۳ بین میانگین کل نمره حیطه اندیشه دانشجویان دو دانشگاه رابطه معناداری وجود ندارد ($p > 0.05$). بر اساس الگوی Kuhlthau اندیشه فرد در مرحله اول باید مبهم باشد. در این مرحله عبارات مربوط به طوری بودند که نمره بیشتر نشان‌دهنده ابهام کمتر و برعکس بود. مطابق جدول ۳ میانگین نمرات اندیشه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ۲/۷۶ و دانشگاه اصفهان ۳/۰۷ است. آزمون تی مستقل نشان داد بین اندیشه مرحله اول در دانشجویان دو دانشگاه تفاوت معناداری وجود ندارد ($p > 0.05$).

مطابق الگو اندیشه فرد در مرحله دوم باید کلی باشد. در این مرحله عبارات مربوط به طوری بودند که نمره بیشتر نشان‌دهنده اندیشه کلی و برعکس بود. میانگین نمرات اندیشه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ۳/۳۱ و دانشگاه اصفهان ۳/۰۶ است. آزمون تی مستقل نشان داد بین اندیشه مرحله دوم در دانشجویان دو دانشگاه تفاوت معناداری وجود ندارد ($p > 0.05$). طبق الگو Kuhlthau اندیشه فرد در مرحله سوم باید تا حدودی خاص شده باشد. عبارات مربوط به اندیشه این مرحله طوری بودند که نمره بیشتر نشان‌دهنده اندیشه خاص‌تر و برعکس بود. مطابق جدول ۳ میانگین

جدول ۳. آزمون معناداری تفاوت بین مربوط به حیطه اندیشه‌های مراحل الگوی Kuhlthau در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان

P-value	دانشگاه اصفهان		دانشگاه علوم پزشکی اصفهان		مراحل الگوی Kuhlthau
	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	
۰/۰۸	۰/۹۰	۳/۰۷	۰/۹۷	۲/۷۶	مرحله اول (شروع)
۰/۹۰	۰/۹۲	۳/۰۶	۰/۹۴	۳/۳۱	مرحله دوم (انتخاب موضوع)
۰/۱۱	۰/۷۱	۲/۵۲	۰/۵۱	۳/۰۴	مرحله سوم (بررسی اطلاعات)
۰/۳۳	۱/۰۲	۲/۹۲	۰/۷۶	۳/۶۲	مرحله چهارم (خاص کردن موضوع)
۰/۴۱	۰/۹۱	۳/۳۰	۰/۹۲	۳/۱۷	مرحله پنجم (جمع‌آوری اطلاعات)
۰/۳۷	۰/۵۵	۳/۵۲	۰/۸۹	۳/۱۸	مرحله ششم (نگارش پایان‌نامه)
۰/۱۳	۰/۰۵	۳/۰۶	۰/۰۵	۳/۱۸	کل

نشان داد که بین میانگین نمره حیطه اندیشه‌ها و کنش‌های دانشجویان با جنسیت رابطه معناداری وجود ندارد ($p > ۰/۰۵$). جهت بررسی رابطه بین سن و حیطه‌ها و مراحل الگوی Kuhlthau از آزمون آماری Pearson Correlation استفاده شد. به دلیل نزدیک بودن سن شرکت کنندگان در پژوهش به جای دسته‌بندی محدوده‌های سنی، از میانگین سنی کل استفاده گردید. یافته‌ها نشان داد تنها بین مرحله سوم حیطه احساسات با میانگین سن دانشجویان رابطه معناداری وجود دارد ($p < ۰/۰۵$). بین میانگین نمرات حیطه‌های اندیشه و کنش مراحل الگوی Kuhlthau با میانگین سن دانشجویان نیز رابطه معناداری وجود ندارد ($p > ۰/۰۵$).

جدول ۴ میانگین نمره کنش دانشجویان را در دانشگاه اصفهان (۳/۷۲)، بالاتر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان (۳/۲۴) نشان می‌دهد. آزمون تی مستقل نشان داد بین کنش در دانشجویان دو دانشگاه تفاوت معناداری وجود دارد ($p < ۰/۰۵$).

در بررسی رابطه بین جنسیت دانشجویان و حیطه‌ها و مراحل الگوی Kuhlthau یافته‌ها نشان داد بین میانگین نمره حیطه احساسات دانشجویان با جنسیت در کل و مرحله چهارم تفاوت معناداری وجود دارد ($p < ۰/۰۵$). در سایر مراحل، میانگین نمرات بین دانشجویان مرد و زن نزدیک به هم و بالاتر از حد متوسط (۳ نمره) است. همچنین آزمون تی مستقل

جدول ۴. آزمون معناداری تفاوت مربوط به حیطه کنش‌های الگوی Kuhlthau (مجموع مراحل) در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان

P-value	دانشگاه اصفهان		دانشگاه علوم پزشکی اصفهان		مجموع مراحل کنش الگوی Kuhlthau
	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	
۰/۰۱۷	۱/۴۲	۳/۷۲	۱/۳۶	۳/۲۴	

مراحل طی کرده و احساسات، اندیشه‌ها و کنش‌های کم و بیش متناظر با آن مراحل را نشان داده‌اند. وجود تفاوت در ترتیب مراحل الگوی Kuhlthau تاکنون در بسیاری از پژوهش‌هایی که بر اساس این الگو انجام شده است، مشاهده می‌شود که از آن جمله می‌توان به پژوهش‌های قاضی دزفولی

بحث

نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان در فرایند تدوین پایان‌نامه خود، مراحل الگوی فرایند جست‌وجوی اطلاعات Kuhlthau را با جا به جایی در ترتیب

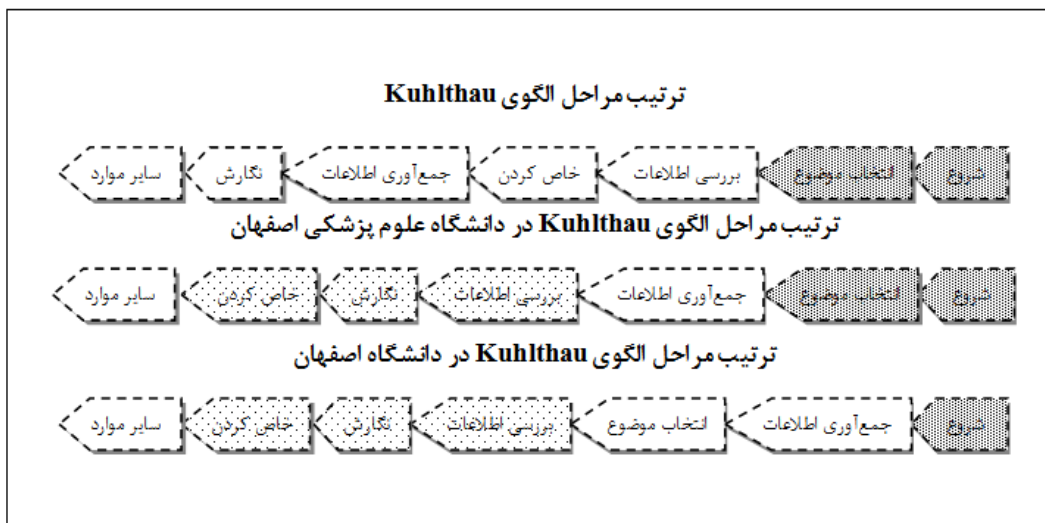
بقیه پژوهش‌های ذکر شده به این مطلب اشاره نشده است که علت این امر می‌تواند تفاوت در پرسش‌نامه استفاده شده باشد. بر اساس یافته‌های پژوهش، وجود تفاوت در احساسات و اندیشه‌های در برخی از مراحل الگوی Kuhlthau در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان موجب گردیده است که کنش‌های دانشجویان دو دانشگاه نیز با هم تفاوت معناداری داشته باشد. از آنجا که دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در حیطه احساسات و اندیشه‌ها بیشتر از دانشجویان دانشگاه اصفهان مطابق الگوی Kuhlthau رفتار کرده‌اند در نتیجه کنش با دانشجویان دانشگاه اصفهان تفاوت معناداری پیدا کرده است. در مورد رابطه جنسیت با الگوی Kuhlthau مشخص شد که در مرحله چهارم و کل حیطه احساسات بین دانشجویان مرد و زن تفاوت معنادار وجود دارد، به طوری که مردان بیشتر، در مرحله چهارم موضوع پژوهش خود را خاص کرده در نتیجه احساس اطمینان آن‌ها به میزان بیشتری افزایش یافته است، ولی در حیطه اندیشه‌ها و کنش‌ها بین دانشجویان مرد و زن تفاوت معناداری مشاهده نشد. تأثیر جنسیت بر رفتار اطلاع‌یابی بر اساس الگوی Kuhlthau در احساسات مرحله چهارم، در پژوهش‌های قاضی دزفولی (۷)، Burdick (۹) و Shamo (۱۱) بیان شده است. رابطه سن و رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان نیز نشان داد که بین احساسات مرحله سوم با سن دانشجویان رابطه معناداری وجود دارد که در هیچ یک از پژوهش‌های قبلی ذکر شده، این مورد بررسی نشده است. احساس مورد انتظار در مرحله سوم تردید است نتایج پژوهش نشان می‌دهد که با افزایش سن تردید کاهش می‌یابد و برعکس.

نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان تا حدودی ترتیب مراحل الگوی Kuhlthau را رعایت کرده‌اند و دانشجویان دانشگاه اصفهان هیچ‌گونه مطابقتی با آن نداشته‌اند. شکل ۱ الگوی فرایند جست‌وجوی اطلاعات

(۷)، نارمنجی و نوکاریزی (۶)، بیگدلی و همکاران (۲) در ایران و Burdick (۹)، Swain (۱۰) و Shamo (۱۱)، Whitmire (۱۲) در خارج از کشور اشاره نمود. رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان به جز در احساسات مرحله اول (عدم قطعیت) و اندیشه مرحله ششم (دقیق‌تر) با الگوی Kuhlthau مطابقت داشته است. در مرحله اول احساسات (عدم قطعیت)، دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بیش از حد متوسط در آغاز کار احساس اطمینان داشته‌اند که با الگوی Kuhlthau مطابقت ندارد، نتیجه حاصل با پژوهش نارمنجی و نوکاریزی (۶)، قاضی دزفولی (۷، ۸) همسوست. دلیل احتمالی این عدم مطابقت با الگو را می‌توان با استفاده از پرسش‌های بخش کنش توجیه کرد، از آنجایی که اکثریت دانشجویان با موضوع پایان‌نامه خود از قبل آشنایی داشته‌اند، لذا میزان اطمینان آن‌ها در آغاز کار بالا بوده است. در اندیشه مرحله ششم (دقیق‌تر) نیز دانشجویان بیش از حد متوسط احساس تردید داشتند که با نتایج پژوهش قاضی دزفولی (۷، ۸) مطابقت ندارد. رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان دانشگاه اصفهان به جز در احساسات مرحله ششم (آسودگی) و اندیشه مرحله سوم (خاص) و پنجم (تقویت) با الگوی Kuhlthau مطابقت دارد. بر اساس الگوی Kuhlthau در آخرین مرحله باید انتظار نوعی احساس آسودگی و آرامش داشت، در حالی که دانشجویان دانشگاه اصفهان برخلاف الگو رفتار کرده‌اند که با نتایج پژوهش قاضی دزفولی (۷، ۸)، Whitmire (۱۲) و Shamo (۱۱) هم‌سو و با نتایج پژوهش نارمنجی و نوکاریزی (۶) ناهم‌سوست. مطابق الگوی Kuhlthau اندیشه فرد در مرحله سوم باید تا حدودی خاص شده باشد، در حالی دانشجویان کمتر از حد متوسط اندیشه خاص داشتند که با الگوی Kuhlthau مطابقت ندارد. بر اساس الگوی Kuhlthau در مرحله پنجم، اندیشه‌ها باید خاص‌تر شده، تقویت و توسعه یابند. نمره اندیشه دانشجویان در این مرحله کاهش یافته است که با الگو مطابقت ندارد که با نتایج پژوهش نارمنجی و نوکاریزی (۶) همسوست و در

Kuhlthau و الگوی شناسایی شده در دو دانشگاه مورد بررسی در پژوهش حاضر را نشان می‌دهد.

شکل ۱: الگوی فرایند جست‌وجوی اطلاعات Kuhlthau و الگوهای شناسایی شده در فرایند جست‌وجوی اطلاعات دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان

را انجام داده‌اند در نتیجه احساس اطمینان آن‌ها در فرایند جست‌وجوی اطلاعات در مقایسه با زنان تفاوت معناداری را نشان می‌دهد. همچنین بین مرحله سوم احساسات (تردید) با سن دانشجویان رابطه معکوس و معناداری وجود دارد، به‌نحوی که افراد با سن بیشتر تردید کمتری در فرایند جست‌وجوی اطلاعات از خود نشان می‌دهند.

پیشنهادها

بر اساس نتایج حاصل از پژوهش پیشنهاد می‌شود:

- ۱- کتابداران و متخصصان اطلاع‌رسانی دو دانشگاه مورد بررسی، دانشجویان کارشناسی ارشد در فرایند جست‌وجوی اطلاعات به هنگام تدوین پایان‌نامه مساعدت و یاری دهند.
- ۲- کارگاه‌های آموزش اصول فرایند جست‌وجوی اطلاعات برای دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه اصفهان برگزار شود.
- ۳- در مورد نقش اساسی کتابداران و متخصصان اطلاع‌رسانی جست‌وجوی اطلاعات و ترغیب دانشجویان به استفاده از کمک کتابداران در فرایند جست‌وجوی اطلاعات برای تدوین پایان‌نامه اطلاع‌رسانی و آگاهی‌رسانی کافی صورت گیرد.

ترتیب منطقی مورد انتظار در سایر مراحل فرایند جست‌وجوی اطلاعات که شامل بررسی اطلاعات، خاص کردن موضوع، جمع‌آوری اطلاعات مرتبط و در نهایت نگارش اثر، پس از انتخاب موضوع است که توسط دانشجویان دو دانشگاه مورد بررسی رعایت نشده است. همچنین شکل ۱ نشان می‌دهد که در سه مرحله پایانی، دو دانشگاه مذکور باهم مطابقت کامل دارند، در حالی که ترتیب این مراحل نیز از نظر منطقی صحیح نمی‌باشد. عدم مطابقت یا مطابقت کم با ترتیب مراحل جست‌وجوی اطلاعات Kuhlthau می‌تواند ناشی از عدم درک و آشنایی دانشجویان با اصول فرایند جست‌وجوی اطلاعات باشد.

از آنجایی که الگوی Kuhlthau در ارتباط با احساسات و اندیشه‌های انسانی تدوین شده است، این انتظار وجود داشت که متغیرهایی مانند جنسیت و سن دانشجویان در رفتار اطلاع‌یابی آن‌ها مؤثر باشد و نتایج پژوهش نیز نشان داد بین احساسات کل و مرحله چهارم (افزایش اطمینان) بین دانشجویان مرد و زن تفاوت معناداری وجود دارد. به‌نحوی که مردان بیشتر از زنان در مرحله چهارم خاص کردن موضوع

References

- 1 Kuhlthau CC. Seeking Meaning: A Process Approach to Library and Information Services. Santa Barbara: Libraries Unlimited; 2004 .
- 2 Bigdeli Z, Farajpahlou A, Ghazizadeh H. A Comparison of Internet Searching Process With Kuhlthaus Model among Post-Graduate Students At Shahid Chamran University. Library and Information Science 2011; 14(2): 11-14. [In Persian]
- 3 Kuhlthau CC. Learning in digital libraries:An information search process approach. Library Trends; 1997 45(4): 708-24.
- 4 Keshavarz H. Human information behaviour and design, development and evaluation of information retrieval systems. Program 42(4): 391-401.
- 5 Kuhlthau CC. Inside the search process: Information seeking from the user's perspective. Journal of the American Society for Information Science 1991; 42(5):361-71.
- 6 Narmenji M, Nowkarizi M. An Investigation on Information Seeking Behaviors of Graduate Students in Birjand and Ferdowsi Universities on the basis of Kuhlthau Model of Information Search Process. Journal of Information Science & Technology 2010; 26(1):145-66.
- 7 Ghazi Dezfuly S. Comparison of information Search the Internet search process Islamic Azad University engineering students by information Search process Carroll Kuhlthau. [MSc Thesis]. Ahvaz, University of Science and research branch, Ahvaz Islamic Azad University; 2009.
- 8 Ghazi Dezfuly S. Search information on the Internet by computer field students and compare it with Model Kuhlthau. National studies on librarianship and information organization 2010; 4:102-20.
- 9 Burdick T. Gender in Information Search Process: An ExPloratory Study of Students Experience. [PhD Thesis]. Florida, the State of Florida University; 1995.
- 10 Swain DE. Information Search Process Model: How Freshmen Begin Research. ASIS Proceedings of the ASIS Annual Meeting; 1996 Oct 21-24; Baltimore.
- 11 Shamo E. University Students and the Internet: Information Seeking study. [PhD Thesis].Texas , University of North Texas; 2001.
- 12 Whitmire E. Epistemological beliefs and the information-seeking behavior of undergraduates. LIBRES 2003; 25(2):127-42.
- 13 Maschi T, Probst B, Bradley C. Mapping Social Work Students' Perceptions of the Research Process: A Qualitative Follow-Up Study. JBSW 2009; 14(2):63-77.
- 14 Luo MM, Nahl D, Chea S. Uncertainty, Affect, and Information Search. Proceedings of the 44th System Sciences (HICSS); 2011 Jan 4-7; Hawaii; 2011.
- 15 Moskina V. Information Seeking Behaviour of National Minorities' Secondary School Students for Scientific Research Purposes. Proceedings of 79th IFLA World Library and Information Congress; 2013 Aug17 – 23; Singapore; 2013.
- 16 Kracker J. Research anxiety and students' perceptions of research: an experiment. Part I. effect of teaching Kuhlthau's ISP model. Journal of the American Society for Information Science and Technology 53(4): 282–94.

Comparison on Information Seeking Behavior of the Post Graduated Students in Isfahan University of Medical Sciences and Isfahan University in Writing Dissertation *

Mahnaz Abedi¹, Hasan Ashrafi- Rizi², Firoozeh Zare –Farashbandi³, Rasoul Nouri⁴, Akbar Hassanzadeh⁵

Original Article

Abstract

Introduction: Information seeking behavior is the most important subject of researcher's interest for identifies the real needs and problems of the users in retrieving and using information. The outcome of the process at the Search Information Review the manner and type of information that can be referred Gndgan offered. The aim of this research is Comparison on Information Seeking Behavior of the Post Graduated Students in Isfahan University of Medical Sciences and Isfahan University in Writing Dissertation based on Carol Kuhlthau Model of Information Search Process in 2012.

Methods: Research method is survey and data collected tool is Narmenji questionnaire that is based on kracker questionnaire, namely "research process questionnaire" and it is localized. Validity tools confirmed by LIS professionals. The population of the study was all master students of Isfahan University of Medical Sciences and Isfahan University who entered the University. The sample size was determined 196 people based on the Cochran formula and sampling was simple random. Type of statistical was description (mean and frequency) and inferential (Independent T-test and Pearson Correlation) and the software which is used was SPSS20.

Results: The findings showed that there were some major differences in following up the Kuhlthau model between students of Isfahan University and Isfahan Medical Sciences University, so that Isfahan Medical Sciences University followed only In one or more stages the order steps of this pattern. In the first stage (uncertainty) and sixth (relief), no significant difference was found between students at the two universities. While none of the stage of thoughts, there was no difference between the two universities. Differences in actions (total stages) were significant between these two universities. Also there was a significant and inverse relationship between the third stage (Exploration) of feelings and age of students.

Conclusion: The results showed that in writing dissertation Isfahan University students did not act in accordance with the stage of Kuhlthau model and only Isfahan Medical Sciences University student 20% act in accordance with its order. There are significant differences between some of the stage of feelings and actions of students' information seeking behavior of two universities. There is significant relation between fourth stages (Formulation) of feelings Kuhlthau model with gender in a way that men show greater confidence in the information seeking process.

Keywords: Information Seeking Behavior; Students; Dissertation; Academic; Universities

Received: 29 Sep, 2013

Accepted: 24 Feb, 2014

Citation: Abedi M, Ashrafi- Rizi H, Zare–Farashbandi F, Nouri R, Hassanzadeh A. **Comparison on Information Seeking Behavior of the Post Graduated Students in Isfahan University of Medical Sciences and Isfahan University in Writing Dissertation.** Health Inf Manage 2014; 11(5): 606.

*- This article extracted from MSc Thesis medical Library and Information Sciences and research project No.391476 approved in Health Information Technology Research Center Isfahan University of Medical Sciences.

1- MA Medical Library and Information Science , Department of Medical Library and Information Science, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

2- Associate Professor, Knowledge and Information Science, Health Information Technology Research Center; Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran (corresponding author) Email: hassanashrafi@mng.mui.ac.ir

3- Assistant Professor, Medical Library and Information Science, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

4- Lecturer, Medical Library and Information Science, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

5- Lecturer, vital statics, Department of Biostatic and Epidemiology, Faculty of Health, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

پیوست ۱: مصادیق حیطه‌های الگوی کوهلن او در پرسشنامه

(الف) حیطه احساسات و اندیشه‌ها

سؤال	سؤال	مراحل
غیرمستقیم	مستقیم	
۱۸	۱	احساس
۴	۱۶	اندیشه
۳	۲۰	احساس
۱۳	۹	اندیشه
۱۵	۲۲	احساس
۲۳	۲۱	اندیشه
۶	۱۴	احساس
۷	۲	اندیشه
۲۴	۱۹	احساس
۱۰	۵	اندیشه
۱۷	۱۲	احساس
۱۱	۸	اندیشه

(ب) حیطه کنش‌ها

سؤالات	کنش	مراحل	
۱	جست و جوی اطلاعات زمینه‌ای	مرحله اول	
۲		مرحله دوم	
۳			مرحله سوم
۴			
۵		مرحله چهارم	
۶	جست و جو	مرحله پنجم	
۷		مرحله ششم	
۸			
۹		۱۰	